

Әлем таныған ӘУЕЗОВ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Жазушылар Одағының қолдауымен белгілі жазушы, ірі қоғам қайраткері, ойшыл, ғалым Мұхтар Омарханұлы Әуезовтің 120 жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті.

Айтулы шараны әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры, академик Ғалым Мұтанұлы ашып, барлық қатысушылар мен қонақтарды атаулы әрі тарихи күнмен құттықтады. Баяндама барысында М.Әуезовтің мол мұрасына баға беріліп, оның талантының көп қырлылығы, шығармашылығының ауқымдылығы мен отандық және әлемдік әдебиет пен мәдениеттің дамуына қосқан үлесі сөз етілді.

Конференция жұмысына Н.Оразалин, У.Қалижанов, М.Әуезов, С.Дзюба, А.Ақматалиев, Р.Сейсенбаев, М.Мырзахметұлы, Т.Жұртбай, Т.Дзюба, Ж.Дәдебаев сынды Қазақстан, Украина, Қырғыз Республикасының белгілі ғалымдары мен жазушылары, қоғам және мемлекет қайраткерлері қатысты. Сөйлеген сөздерінде олар М.О.Әуезовтің әдеби-шығармашылық мұрасының маңыздылығын атап, оның зерттеулерінің заманауи мәдениеттану, этнография, әдебиеттану, фольклортанудағы өзектілігін тілге тиек етті.

Жалғасы 3-бетте

ӘЛ-ФАРАБИ ЖӘНЕ РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

Әл-Фараби мұраларында ұлттық кодымыздың бірегей жауһарлары сақталған. Қазақ топырағынан шыққан ғұламаның еңбектерінде ғылымның барлық саласына қатысты ізденістер мен зерттеулер жазылған. Ал осындай бірегей тұлғаның ғылымдағы ғұламалық сипаты үлкен ғылыми орталықтың ізденіп, зерттейтін жұмысына арқау болатыны да заңдылық. Бұл тұрғыда, ҚазҰУ-да 1993 жылдан бері жұмыс жасап келе жатқан, әл-Фараби ғылыми-зерттеу орталығының еңбек жолы ерекше.

Әл-Фараби зерттеу орталығында әл-Фараби мұрасын зерттеп, насихаттауға қатысты монографиялар мен көптеген ғылыми мақалалар жарық көруде. Сондай-ақ әл-Фараби бабамызды әлемдік деңгейде танытуда да іргелі жұмыстар жасалынуда. Орталықты отандық фарабитанудың негізін қалаушылардың бірі профессор А.Х. Қасымжанов басқарды. Оны үйлестіру және көмек көрсету мақсатында Ә.Б. Дербісәлі, А.Қ. Көбесов, М.С. Бурабаев, Ө.Н. Күмісбаев, А.Х. Қасымжанов, А.Қ. Қасабек, Қ.Б. Жарықбаев, Ж.А. Алтаев сынды университет ғалымдарынан тұратын кеңес құрылды.

Айта кетерлік жайт, университет ректоры академик Ғ.М. Мұтанов мырзаның бастамасымен әл-Фараби ғылыми-зерттеу орталығы халықаралық Абай клубы мен оның Президенті, белгілі жазушы Роллан Сейсенбаевпен бірлесе отырып, әл-Фараби трактаттарын қайта басып шығару жұмысы жолға қойылды.

Жалғасы 6-бетте

ҚАЗҰУ ЖОБАЛАРЫ ШАНХАЙДАҒЫ «PUJIANG» ИННОВАЦИЯЛЫҚ ФОРУМЫНДА ТАНЫСТЫРЫЛДЫ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры, академик Ғалым Мұтанов Шанхайда өткен «Pujiang» Х Халықаралық инновациялық форумына қатысты. Ауқымды шарада АҚШ, Ұлыбритания, Сингапур, Оңтүстік Корея, Қазақстан, Германия, Дания, Австралия, Швеция, Франция сынды әлемнің жиырмадан астам алпауыт елдерінен келген белді ғалымдар мен сарапшылар, белгілі мемлекет және саясат қайраткерлері, табысты кәсіпкерлер бас қосты.

Бұл беделді әрі ықпалды форум 2008 жылдан бері өткізіліп келеді. Аталмыш форум инновацияларды дамыту мен алға жылжыту, өзара тәжірибе және ғылыми жетістіктермен алмасу, сондай-ақ жаһандық экономиканың өзекті мәселелерінің шешу жолдарын іздестіру салаларында елдер арасындағы ынтымақтастық пен әріптестікті кеңейтуге бағытталған.

ҚазҰУ ректорының «Бірлескен ғылыми-білім беру жобалары – «Бір белдеу – бір жол» бастамасын дамытудың негізі» атты баяндамасы форум қатысушыларының үлкен қызығушылығын тудырды. Ғ.Мұтанов Мемлекет басшысы Н.Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында алға қойылған міндеттерді жүзеге асыруға негізделген университеттің жетістіктері, халықаралық ынтымақтастығы және жобалары туралы айтып өтті.

Қазақстанның жетекші университетінің басшысы ғылыми-инновациялық жобаларды бірлесіп жүзеге асыру және IT-технологиялар саласындағы серіктестік Жана Жібек жолын дамытуда да маңызды рөл атқаратынын атап өтті. ҚазҰУ Жана Жібек жолы Университеттер альянсінің Үйлестіру комитетінің мүшесі ретінде ғаламдық халықаралық бастамалар аясында білім, ғылым және инновация саласындағы ынтымақтастықты тереңдетуді көздеген жобаларға қатысуда.

«ҚазҰУ Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың идеясын іске асыра отырып, «Жана Жібек жолы Университеттер альянсінің халықаралық IT-технопаркін құру бастамасын ұсынды. «Silicon Valley» моделі негізінде жасалатын технопарк әлемнің

түкпір-түкпірінен кәсіпкерлер мен инвесторларды тартатын бірегей алаңға айналып, IT-технологияларды дамытуда бірден-бір драйвер ретінде қызмет ететін болады. Оның негізін ҚХР Үкіметі гранты бойынша берілетін суперкомпьютер құрайды. Бүгіннің өзінде аталмыш мемлекетаралық жоба шеңберінде ҚазҰУ-да суперкомпьютерлік және бұлтты есептеулер орталығын ашу жұмыстары жүргізілуде», – деді Ғалым Мұтанов форумда сөйлеген сөзінде.

Ректордың айтуынша, қазіргі уақытта ҚХР Ғылым академиясының Қашықтықтан зондтау және цифрлы жер институтымен (RADI) бірге ҚазҰУ-да ғылыми-зерттеу орталығы құрылуда. Қазақстандық ғалымдар нақты уақыттағы зондтау деректерін Қашғар қаласында (ҚХР) орналасқан қабылдау станциясынан алатын болады. Бұл қоршаған ортаның жай-күйі, табиғи ресурстары, ауыл шаруашылығы, төтенше жағдайларына жылдам мониторинг жасауға және бақылауға мүмкіндік береді, сондай-ақ «Ғарыштық техника және технологиялар» мамандығы бойынша білім алатын студенттерге тәжірибеден өту үшін база болады. Сонымен бірге, жақын арада ҚазҰУ осы жобамен біріктірілетін екінші наноспутникті орбитаға шығаруды жоспарлап отыр.

Форум алаңында ҚазҰУ ректоры Қытайдың бірқатар жетекші университеттері мен ғылыми және білім беру орталықтарының өкілдерімен ынтымақтастық мәселелері және бірлескен жобаларды жүзеге асыру бойынша кездесулер өткізді.

ӨЗ ТІЛШІМІЗДЕН
Алматы-Шанхай-Алматы

БҮГІНГІ САНДА:

В КАЗНУ СОЗДАЕТСЯ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ
ИТ-ТЕХНОПАРК

2-стр.

ШАНХАЙ ШЕТ ТІЛДЕР
УНИВЕРСИТЕТІНДЕ
ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ
КАФЕДРАСЫ АШЫЛДЫ

3-бет

ТАПТЫРМАС
ТӘЖІРИБЕ АЛАҢЫ

7-бет

В КАЗНУ СОЗДАЕТСЯ МЕЖДУНАРОДНЫЙ IT-ТЕХНОПАРК

ҚЫСҚА-НҰСҚА

ҚазҰУ-дың әскери кафедрасы мен республикалық әскери-патриоттық «Сарбаз» газеті ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды.

Шараны ашқан әскери кафедра басшысы Олег Ажимов кафедраның тыныс-тіршілігіне және оның техникалық жабдықтарымен оқу-әдістемелік құрал-дарына толық шолу жасады.

«Сарбаз» газетінің бас редакторы Қуатбек Батырхан өз кезегінде жастарға әскери журналистиканың қыр-сырын түсіндіріп, шараны ұйымдастырған кафедра басшылығына алғыс білдірді. Сондай-ақ кафедрада «Сарбаз» республикалық әскери-патриоттық газетінің тілшілер пункті ашылғанын айта кетуге тиіспіз.

В КазНУ состоялась встреча первого проректора Мухамбеткали Буркитбаева с корейской делегацией во главе с президентом Госпиталя Пусанского национального университета Чанг-Хун Ли.

В приветственном слове первый проректор Мухамбеткали Буркитбаев поблагодарил делегацию за проявленный интерес к университету и отметил, что Южная Корея является стратегическим партнером КазНУ, а также рассказал о научной деятельности университета, международном сотрудничестве и реализации совместных программ с учебными заведениями Южной Кореи.

В свою очередь, президент Госпиталя Пусанского национального университета Чанг-Хун Ли рассказал об основных направлениях Пусанского университета, диагностики и медицинского сервиса на расстоянии. Более того особо подчеркнул, что сотрудничество с КазНУ им. аль-Фараби имеет огромный потенциал и выразил уверенность в том, что университет станет распространителем дистанционного лечения.

Стороны обсудили новые направления сотрудничества в реализации государственной программы «Цифровой Казахстан», инновационных проектов, а также дальнейшее развитие международного сотрудничества в сфере цифрового здравоохранения.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да «ЭКСПО-2017: Қазақстанның модернизациялық алға жылжуы» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті.

Конференция жұмысына Қазақстанның ғылыми зерттеу институттарының жетекші сарапшылары, белгілі экономистер, әлеуметтанушылар, магистранттар мен докторанттар қатысты.

Шара барысында көрме қорытындысы бойынша ұсынылған жобалардың тәжірибелік маңыздылығы, сондай-ақ Қазақстанның модернизациялау процесіне ЭКСПО-2017 көрмесінің тигізген экономикалық, әлеуметтік және мәдени әсері талқыланды.

Данный проект позволит создать единый центр обработки данных для вузов Казахстана, предоставлять цифровые сервисы и проводить высокопроизводительные вычисления по научным проектам. Кроме того, развитие IT-технопарка даст новый импульс в использовании информационных технологий в учебном процессе и предоставлении образовательных услуг.

«В своем Послании Глава государства Н.Назарбаев ставит задачу развивать современные цифровые технологии, которые должны стать локомотивом ускоренной технологической модернизации экономики Казахстана и способствовать повышению конкурентоспособности страны. Эта задача является приоритетным направлением в деятельности КазНУ», - отметил ректор Галым Мутанов.

КазНУ как ведущий центр науки и инноваций, подготовки высококвалифицированных кадров для «умной» экономики страны работает над созданием цифрового Казахстана. Уже сегодня в университете активно действуют научно-образовательные центры и лаборатории ведущих мировых IT-компаний - «Hewlett Packard», «Cisco», «Konika Minolta», «Samsung», «Microsoft», «Alcatel», «Huawei», «Лаборатория Касперского» и др.

Д. ДЮСЕБАЕВ,

докторант факультета

международных отношений

Алматы – Пекин – Алматы

Международный IT-технопарк «Альянса университетов Нового Шелкового пути» по модели «Silicon Valley» будет создан на базе ведущего университета Казахстана КазНУ им. аль-Фараби.

тов и партнерство в сфере IT-технологий будет содействовать укреплению взаимовыгодных отношений между двумя странами и играет важную роль и в развитии Нового Шёлкового пути.

8 июня текущего года в рамках визита Председателя КНР Си Цзиньпина в Астану для участия на церемонии открытия выставки «ЭКСПО-2017» между Казахстаном и Китаем был подписан межправительственный меморандум о предоставлении КазНУ суперкомпьютера в качестве гранта Правительства Китая. Суперкомпьютер станет ядром IT-технопарка и центра суперкомпьютерных и облачных вычислений.

РЕКТОРАТ

Кезекті ректорат отырысы дәстүр бойынша жағымды жаңалықтар мен мерейлі марапаттаулардан басталды.

Украина Халықаралық әдебиет және өнер академиясының президенті, жазушы Сергей Дзюба жиында болып, ҚазҰУ ректоры Ғ.Мұтановқа Григорий Сковорода атындағы «Сад божественных песен» халықаралық әдебиет сыйлығын, Леся Украинка дипломын және Украин тіліндегі кітабы үшін «Мир пограничья» халықаралық әдебиет марапатын салтанатты түрде табыс етті. Сондай-ақ студенттерге «Жапон Үкіметі Monbukagakusho», «JASSO – Japan Student Services Organization», «Heiwa Nakajima Foundation», «Mitsubishi Corporation» атты жапон қорларының шәкірақысын профессор, PhD Ониши Юми және Цукуба университетінің профессоры, PhD Ниномия Такаши табыстады.

Күн тәртібіне көшкен тұста Жағдаяттық басқару орталығы директорының орынбасары Ернар Оналбеков бір ай көлеміндегі оқу үдерісі мониторингісінің нәтижелері туралы хабарлама оқып, факультеттерге шолу жасады. Ол бейнебақылаумен жабдықталған аудиториялар санын көбейту туралы ұсынысын білдірді. Ал Студенттер қалашығының директоры Әбдіқаһар Сейітжанов университеттегі құқықбұзушылықтың алдын алу жайын талқылауға салды. Ол әрбір студенттің Ар-намыс кодексін білу керектігін айта отырып, сапалы білім алуда тәртіптің

МАҢЫЗДЫ ЖИЫН

маңызды рөл атқаратындығын тілге тиек етті. Барлық кампус аумағында қауіпсіздік шараларын қатаң сақтауды тапсырды.

ҚазҰУ ректоры бастаған университет делегациясының ҚХР-ға іссапары туралы Имидждік саясат және қоғаммен байланыс департаментінің директоры Дәурен Құмарханұлы баяндады. Департамент директоры ҚазҰУ ректоры, академик Ғалым Мұтановтың Шанхайда өткен «Puijiang» X Халықаралық инновациялық форумына қатысқандығынан хабардар етіп, сапар барысында атқарылған жұмыстарға егжей-тегжейлі тоқталды. Өз хабарламасында ол

Қытайдың бірқатар жетекші университеттері мен ғылыми және білім беру орталықтарының өкілдерімен ынтымақтастық мәселелері жөнінде келіссөз жүргізілгенін айтып, бірлескен жобаларды жүзеге асыру жайына баса назар аударды.

Сондай-ақ жиын аясында университет дамуына сүбелі үлес қосқан, ұзақ жылдар халықаралық қатынастар факультетін жемісті басқарған ғалым, заң ғылымдарының докторы, профессор, Кәрімжан Шәкіровке жоғары білікті маман тәрбиелеуге қосқан үлесі үшін алғыс хат табысталды.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

ҚазҰУ-да ЭКСПО-2017 «Болашақтың энергиясы» шеңберінде Ғылым және технологиялардың тұрақты дамуы бойынша оңтүстіктегі комиссиясымен (COMSATS) бірлескен семинар өтуде

ШАНХАЙ ШЕТ ТІЛДЕР УНИВЕРСИТЕТІНДЕ ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ КАФЕДРАСЫ АШЫЛДЫ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Шанхай шет тілдер университетінде қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасын ашты. Бұл ортақ жоба Қытайдағы ҚР Елшілігі мен Шанхай қаласындағы ҚР Бас консулдығының қолдауымен жүзеге асты.

Салтанатты шараға ҚазҰУ ректоры академик Ғалым Мұтанов бастаған университет делегациясы қатысты. Қытай университеті қазақстандық әріптестерін, Қытайдағы ҚР Елшілігі мен Шанхай қаласындағы ҚР Бас консулдығы өкілдерін жылы қарсы алды. Кездесу барысында ШШТУ партиялық комитетінің төрағасы Цзян Фэн жоғары оқу орнында 30 шет тілінде мамандар дайындалатындығын жеткізді. Жаңа оқу жылынан бастап қазақ тілі оқытыла бастады және оған қытайлық студенттер үлкен қызығушылық танытуда. Ол мамандандырылған кафедраны ашуға көрсеткен көмегі мен қолдауы үшін ҚазҰУ ректоры Ғ. Мұтанов пен Қазақстанның дипломатиялық қызметіне алғыс айтты.

«ҚазҰУ Мемлекет басшысы Н.Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласында қойылған тапсырмаларды жүзеге асыру үшін мақсатты түрде жұмыс істеуде. Қазақ тілінің дамуына ерекше көңіл бөлінуде. Мемлекеттік тіліміз көпұлтты Қазақстанда біріктіруші рөл атқарса, Қазақстан мен Қытайдың достығы мен ынтымақтастығын арттыруда байланыстырушы көпірге айналып отыр. ҚазҰУ жаһандық ғылыми-білім беру кеңістігіне үлкен белсенділікпен енуде. Қытайлық ЖОО-лармен

әріптестік барысында көптеген жобалар жүзеге асуда. Солардың бірі ретінде Шанхай шет тілдер университетінде қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының ашылуын айта аламыз», — деп атап өтті Ғалым Мұтанов.

Қазақ тілін ҚазҰУ оқытушылары үйрететін болады. Қазіргі таңда «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша 13 қытайлық студент білім алуда. Студенттермен кездесу барысында ҚазҰУ ректоры университет туралы, академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша тәжірибеден және тілдік тағылымдамадан өту мүмкіндігі жайлы айтып, жастарды

қызықтырған сұрақтарға жауап берді және оқуда сәттілік тіледі. Ол қытайлық студенттерге қазақ тілін оқып-үйренуге арналған оқулықты салтанатты түрде табыс етті.

Қазақстанның жетекші оқу орны — әл-Фараби атындағы ҚазҰУ шетелдік ЖОО-лармен халықаралық ынтымақтастықта үлкен тәжірибеге ие. Айта кетерлігі, өткен жылдан бастап ҚазҰУ-дың қолдауымен Пекин шет тілдер университетінде де қазақ тілі пәні жүргізіле бастады. Қазақ тілі аталмыш оқу орнында оқытылатын 73-ші тілге айналды. Шанхай шет тілдер университетінде бірлесе

отырып ашылған кафедра белсенді жұмыс істеп, қазақ мәдениеті мен тілінің танылуына, екі елдің көршілік және өзара тиімді қарым-қатынастарының нығаюына өз үлесін қосатын болады.

Сапар аясында ҚазҰУ мен ШШТУ ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды. Ол жоғары білікті мамандарды даярлауға, сондай-ақ ғылыми-білім беру саласындағы ортақ қызмет ауқымын кеңейтуге бағытталған.

ӨЗ ТІЛШІМІЗДЕН

Жалғасы. Басы 1-бетте

Шара барысында жазушының өмірі мен қызметі жайлы тың әрі қызықты мәліметтер айтылып, ғалымдар М.Әуезов шығармашылығының заманауи қазақ әдебиеті шығармаларына тигізген әсерін айрықша атап өтті. Сондай-ақ жиында М.Әуезовке арналған «Өнегелі өмір» сериясымен шыққан кітаптың тұсауы кесілді.

М.Әуезовтің «Қилы заман» повесінің жазылу тарихына шолу жасаған Жазушылар Одағы басқармасының төрағасы Нұрлан Оразалин аталмыш шығармадағы негізгі кезеңдерді жекелей сипаттады. Ол М.Әуезовтің драмалық тағдырына үлкен мән беріп, сол замандағы тарихи оқиғаның мәнін бағалады.

Баяндамасында М.Әуезов атындағы әдебиет және өнер институтының директоры Уәлихан Қалижанов классиктің шығармашылық талантының көпқырлылығын боямасыз суреттеді. Сөйлеген сөзінде У.Қалижанұлы М.Әуезовтің драматургтық, жазушылық, аудармашылық талантына тоқталды. Ғалымның айтуынша, жазушы бізге халық даналығының бай мұрасын қалдырды. Оның шығармашылығы әлі күнге дейін отандық мәдениет пен әдебиетті рухтандырып келеді.

Украин халқы үшін Мұхтар Әуезов мұрасының маңыздылығын Украина Әдебиет және өнер халықаралық академиясының президенті, жазушы, қоғам қайраткері, журналист Сергей Дзюба ашып көрсетті. Оның айтуынша, заманауи қазақ әдебиетінің қайнар көзі болып табылатын қазақтың танымал жазушысы, аудармашы, әдебиеттанушы, белгілі қоғам қайраткері Мұхтар Омарханұлының

шығармашылығы Украина халқына етене таныс. «Оның ақиық акын Абай Құнанбаевтың өмірі жайлы екі томдық «Абай жолы» романы дүниежүзілік әдебиеттің асыл қазынасына енді. Одан бөлек Украинаның көптеген кітапханаларында 1980 жылы шығарылған Мұхтар Әуезов шығармаларының бес томдығы сақталған», — деді С.Дзюба.

Өз кезегінде Абайтану ғылыми-зерттеу орталығының директоры Мекемтас Мырзахметұлы: «Мұхтар Омарханұлы

өзінің бүкіл шығармашылық, ғылыми қызметін қазақтың ұлы ақынын, ойшыл мұрасын зерттеумен өткізді. М.Әуезов оның шығармашылығындағы тақырыптық идеялас мазмұнды, азаматтық ұстаным мен гуманизмді аша отырып Абай Құнанбаев өмірбаянын алғашқы болып жазып шықты», — деп пікір білдірсе, филология ғылымының докторы, профессор Тұрсын Жұртбай: «Абай жолы» — шығармашылық шынға алып баратын қазақ әдебиетінің жанылығы», — деп баға берді.

Қазақстан мен Қырғызстанның әдеби әрі мәдени байланысының дамуында классиктің рөлі жайлы Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясының вице-президенті, академик Абдылдажан Ақматалиев сөз қозғады. Ол Шығыс халқының әдебиетінде ойып орын алатын заңғар жазушылар бауырлас екі елдің мызғымас достығының кепілі екендігін ерекше атап өтті.

Сонымен қатар, Украин ұлттық Жазушылар Одағының мүшесі, профессор Татьяна Дзюба Тарас Шевченконың шығармашылығын зерттеудегі Әуезовтің ерен еңбегіне тоқталды. Оның пікірінше, Мұхтар Омарханұлы әйгілі украин ақынының шығармашылығын халық шығармашылығының жалғасы ретінде қарастырады. Ол Тарас Шевченконың шеберлігімен қатар ұлттық ерекшелігіне де баса назар аударған.

Шараны түйіндеген мәдениеттанушы, қоғам қайраткері Мұрат Әуезов: «Мұхтар Әуезов — 20-30 жылдардағы қазақ интеллигенциясының нағыз өкілі. Өмір бойы ол жастық идеалдарына берік болып өтті. Оның көп қырлы шығармашылығының негізі кілті осында», — деп қортындылады.

Конференция жұмысы «М.Әуезовтің әдеби және ғылыми мұрасы», «М.Әуезов және қазақ әдебиеті тарихының өзекті мәселелері», «М.Әуезов және аударматанудың өзекті мәселелері», «Әлем әдебиетінің даму тенденциялары, әдебиетті жоғары және орта мектепте оқытудың мәселелері» сынды секциялық мәжілістерге жалғасты.

Баспасөз қызметі

Ерке ҚАРТАБАЕВА:

ҰЛТТЫҚ САНАМЫЗДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРЫП,

РУХАНИ БОЛМЫСЫМЫЗДЫ АНЫҚТАУЫМЫЗ КЕРЕК

Ел Президенті Н.Назарбаев халыққа Жолдауында Қазақстанның үшінші жаңғыруы басталғанын жариялады. Саяси және экономикалық жаңғырулардың өзегіне айналуы тиіс қоғамдық сананы өзгерту мәселесі бүгінгі таңда қоғамда көп талқылануда. Аталған тақырып төңірегінде ой толғау мақсатында тарих, археология және этнология факультетінің профессоры, зерттеуші-ғалым Қартабаева Ерке Тамабекқызын әңгімеге тартқан едік.

— Ерке Тамабекқызы, бұқаралық сананы өзгертуде ел тарихының алар орны қандай?

— Шынында да, үстіміздегі жылдың қаңтарындағы Мемлекет басшысының кезекті Жолдауы, сәуірде жариялаған бағдарламалық мақаласы Елбасының кезекті бір, дер кезінде айтылған сөзі, қоғамның аса зәру қажеттілігін дөп басып тани білген сұңғыла саясатының тағы бір айғағы болды дер едім. Егеменді еліміздің іргесін бекітіп, әлемнің алдыңғы қатарлы дамыған елдерінің қатарына қосу бағытында осыған дейін де көптеген іс-шаралар атқарылып келді. Алайда бұл іс-шаралар, негізінен экономика, әлеуметтік-саяси қатынастар саласын қамтығаны белгілі. «Ораза, намаз — тоқтықта» демекші, әрине, қоғамның рухани дамуы үшін материалдық игіліктер, тұрмыс саласында белгілі бір алғышарттардың болуы қажет. Алайда, жалғыз ғана тұрмыстық қажеттіліктермен қоғам өмір сүре алмайды, әлеуметтік-экономикалық саладағы алға басулар қоғамдық санадағы өзгерістермен негізделмесе, рухани бағыттағы ізденістермен толықтырылмаса, ондай даму бір жақты болары даусыз. Тұрмыс пен сана, материалды құндылықтар мен рухани құндылықтар бір бүтіннің екі жағы болып табылады, бірінсіз-бірі өмір сүре алмайды. Ал қоғамдық сананы, рухани құндылықтарды қалыптастырып, әрі қарай дамытуда гуманитарлы ғылымдардың, соның ішінде тарих ғылымының берері мол. Халқымызға тән барлық ізгі рухани дәстүрлер тарихи даму барысында қалыптасқан. Міне, сол дәстүрлерімізді қайта зерделеп, озығы мен тозығының ара жігін ажыратып, ел игілігіне қайта ұсыну мамандардың алдына көп міндеттер жүктейді.

— Елбасының бағдарламалық мақаласында айтылған міндеттерді орындау үшін ғалымдарымыз не істеу керек деп ойлайсыз?

— Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің таяуда ғана жариялаған 2018-2020 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру байқауы дәл осы міндеттерді шешуге бағытталып отыр. Байқаудың мақсаты «Қазақстан—2050» Стратегиясын, Елбасының 2017 жылғы 31 қаңтардағы «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» Жолдауын және басқа да бағдарламалық құжаттарды іске асыру екендігі байқау құжаттарында анық көрсетілген. Жарияланған байқауға мен де өз ғылыми жобамды дайындап, ұсынып отырмын. «Орталық Азия тарихындағы киелі тұлғалар мен рухани дәстүрлер» деп аталатын жоба Елбасының бағдарламалық мақаласының басты мәселесі — рухани жаңғыру міндетін шешуге бағытталып отыр

— Осыған дейін сіздің Түркі дүниесіне байланысты ғылыми жоба жасағаныңызды білеміз. Жобаның мақсаты мен нәтижелеріне тоқталсаңыз?

— Иә, 2015-2017 жылдарға арналған Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің гранттық қаржыландыруы бойынша, «Еуразия тарихындағы түркі өркениетінің орны мен рөлі» атты ғылыми жобаны жеңіп алып, тақырып аясында айтарлықтай жұмыстар атқарылды. Соның ішінде ең бастылары: тарих ғылымының теориясы мен методологиясы бағытында көптеген ізденістер жасалды, өркениеттік теорияның өзі терең зерттеліп, бұл теорияның көшпелі қоғамдарға қатысты біржақты көзқарастарына қатысты сыни талдаулар жасалды. Сондай-ақ көне түркілердің қоғамын көшпелі өркениет деп сипаттаған дұрыс па немесе түркі өркениеті атауы неғұрлым қоғамның сипатын аша ма деген мәселе төңірегінде ізденістер жасалып, оны түркі өркениеті деп атаудың дұрыс екендігі туралы тұжырым жасалды. Түркілердің ежелгі дәуірден қазіргі таңға дейінгі әлеуметтік-саяси, мәдени-рухани дамуының барлық аспектілері зерттелді. Жоба аясындағы жұмыс нәтижесінде бір монография, көптеген ғылыми мақалалар, бір мақалалар жинағы, екі деректер мен материалдар жинағы, бірнеше оқулықтар мен оқу құралдары жарық көрді. Сондай-ақ бірқатар элективті курстар дайындалып, оқу үдерісіне енгізілді.

— Ұлттық кодымызды сақтаудың Түркі дүниесімен үндестігі бар ма?

— Елбасы мақаласында «Жаңа тұрпатты жаңғырудың ең басты шарты — сол ұлттық кодынды сақтай білу. Онсыз жаңғыру дегеніңіздің құр жаңғырыққа айналуы оп-онай» деп қадап тұрып көрсеткен болатын. Ал халқымыздың ұлттық коды әрине, түркі дүниесімен тығыз байланысты. Қазақ халқы түркі халықтарының барлық озық дәстүрлерін барынша толық сақтап, бойына сіңіріп, әлі күнге дейін ұлттық санасында, күнделікті өмірінде ұстанып отырған бірден-бір халық деп айтсақ қателеспейміз. Бұл біздің халыққа етене тән, ерекше қастерленетін қасиеттеріміз — ұрпақ сабақтастығы, ата-баба дәстүрлеріне адалдық қасиеттерімізбен тығыз байланысты болса керек.

— Діни сенім мен ата салты, рухани кодты сақтау — бүгінде жастарымыз осылардың аражігін ажырата алмай жүрген жоқ па? Не себепті?

— Біздің халқымыз кез келген сырттан келген идеяларды, мәдени ықпалды бірден, сол күйінше қабылдай салмай, оған «шығармашылықпен» қарайтындығын, електен өткізіп, өзінің ата

салтымен үндесетін тұстарын қабылдап, сонымен бірге, сырттан келген мәдени үлгілерді өзінің озық дәстүрлеріне бейімдеп отыратын ерекшелігін ғалымдар көрсетіп жүр. Осы негізде, ислам дінінің жергілікті халықтардың озық дәстүрлеріне құрметпен қарайтын бағыты, атап айтқанда, ханафиттік мазһаб орнығып, халқымыз ғасырлар бойы осы дәстүрді ұстанып келеді. Бірақ соңғы кезде жастар арасында діни сенімімізге қатысты, жалпы рухани кодымыз мәселесіне келгенде біраз адасушылықтар орын алып отырғаны да жасырын емес. Әсіресе, дәстүрлі дінімізді ұстануда біраз ауытқушылықтар, сырттан келген діни ықпалға еру, соның кесірінен әр түрлі радикалды, деструктивті топтарға қосылу жағдайлары арақідік болса да кездесіп қалып отыр. Мұның бірқатар объективті себептері бар, біріншіден, кезіндегі кеңестік биліктің дін мәселесіндегі солақай саясаты — жауынгерлік атеизм діни сенімімізге балта шауып, ұлттық дәстүрлерімізді тұншықтыруға тырысқан болатын. Екінші себеп те осы біріншімен тығыз байланысты, яғни 70 жылдық атеизм идеологиясының кесірінен діни сауатсыздыққа душар болып қалғанымызды пайдаланып, сырттан, исламның орталықтарынан келген фундаменталистік исламистер өз діни салт-дәстүрлерін тықпыштап, ғасырлар бойы қалыптасқан халықтық дінімізден бас тартуымызға итермелеп отыр. Әзірге жаппай сипат ала қоймаған бұл жағдай ұлттық санамыз үшін үлкен бір қауіпті жағдайға ұласып кетпес үшін, соның алдын алу үшін рухани жаңғыру бағытында қарқынды түрде жұмыс жасалуы қажет. Елбасының бағдарламалық мақаласынан кейін бұл бағытта жан-жақты ауқымды шаралар атқарылуда.

— Елбасы айтқандай, санамыз ісімізден ілгері жүру үшін бізге не қажет деп ойлайсыз? Осы бағытта университетте, факультетте қандай озық тәжірибелер бар?

— Шынында да, әр ісіміз саналылықпен атқарылатын болса, әр ойымызға сана сәулесі жарық түсіріп тұратын болса, адам баласы ешқашан адаспас еді, тура жолмен жүріп, әрбір істе зор нәтижелерге қол жеткізер еді. Сананы оятудың ең басты тәсілдерінің бірі, менің ойымша, стереотипті, шаблонды ойлаудан аулақ болу, ниетімізге, ойымызға, ісімізге, жалпы өз өмірімізге әрқашан саналалықпен, жауапкершілікпен қарау.

Университетімізде, соның ішінде біздің факультетте бұл бағыттағы жұмыстар көбіне тәрбие шаралары арқылы іске асырылады. Жастарға ата-бабаларымыздың озық дәстүрлерін, жекелеген көрнекті тұлғалардың саналы, мағыналы өмірін насихаттау, жетім-жесірлерге, жок-жітіктерге мейірімді, рахымды болу, Отанына, туған өлкеге, айналана, қоршаған ортана деген сүйіспеншілік бағытындағы іс-шаралар кенінен жүргізіледі. Соның ішінде «100 кітап», «Айналанды нұрландыр», «Грин-кампус» және т.б. бағдарламалар аясында эдвайзерлік топтарда қыруар жұмыстар атқарылып отырады. Сондай-ақ жекелеген сабақтар аясында да студенттерге осы бағытта тәрбие беруге тырысамыз. Мен өзімнің оқытушылық тәжірибемде дана бабамыз әл-Фарабидің «Тәрбиесіз берілген білім — адамзаттың қас жауы» деген тағылымды сөзін әрдайым басшылыққа алып отырамын.

Ең алдымен, әрине, ұлттық санамызды қалыптастырып, рухани болмысымызды анықтауымыз керек. Мұның өзі рухымызды көтеріп, ұлтжандылығымызды, отансүйгіштігімізді арттыра түсер еді. Ал жүрегі елім, жерім деп соққан әрбір азамат өз елінің көркеюі үшін қолдан келгеннің бәрін жасауға дайын болатыны белгілі жайт. Жастарды отансүйгіштік, ұлттық рухта тәрбиелеуде тарихшылардың атқарар жұмысы ұшан-теңіз. Жоғарыда айтып кеткендей, халқымыздың барлық озық дәстүрлері, ұлттық санасы тарих қойнауында қалыптасып, пісіп-жетілді. Тарихымыздың сол жарқын беттерін жастарымызға танытып, шалыс басқан тұстарымыздың сабағын ала білсек, болашағымызға құратын жоспарымыз да айқын, бәсекеге қабілеттілігіміз де жоғары болар еді деп ойлаймын.

— Әңгімеңізге үлкен рахмет!

Сұхбаттасқан Әйгерім ӘЛІМБЕКОВА

Биылғы жыл біздер үшін өз ерекшелігімен есте қалмақ. Жақында белгілі академик, ұстазымыз Сұлтан Сартаевтың 90 жылдығына орай үлкен жиын өтпекші. Ұлағатты ұстаздан білім алған шәкірттері, заң саласының ғалымдары мен қызметкерлері бұл күнді үлкен қуанышпен күтіп жүр.

кездесулер жастардың білімі мен біліктілігін арттыра түсті. Сұлтан Сартаев ағамыз студенттерді қабылдағанда негізінен оқу үлгерімі, қандай мәселелер толғандыратынын, оқулықтардың сапасы, ұстаздар мен студенттердің қарым-қатынасы туралы сұрап, тиісінше көмек көрсететін.

Өзі уақытында конституциялық құқық, салық құқығы сияқты аса қиын пәндерден дәріс оқып, заң терминдерін тереңінен түсіндіріп, студенттердің білім деңгейінің артуына ықпал етті.

Сұлтан аға факультет деканы болған кезде заң факультетінде Л.Ваксберг, К.Котов, А.Дьюков, А.Мамытов, С.Я. Булатов, В.Н. Маркелов сияқты одаққа аты белгілі заңгер-ғалымдар дәріс оқыды. Ғылыми кеңестер мен конференцияларда Сұлтан Сартаевтың пікірі мен ұсыныстарына олар бір ауыздан қолдау білдіруші еді. Біз, студенттер соны көріп, біздің деканымыз Сұлтан Сартаев қандай білімді адам деп мақтанушы едік. Бекер мақтанбаған екенбіз, оның дәрісін тыңдаған студенттердің көбі кейін ғылым саласында сот, тергеу органдарында үлгілі қызмет істеп, белгілі қайраткер атанды.

Сұлтан Сартаевтың баспасөз беттерінде көлемді мақалалары, ғылыми еңбектері жиі

Заң ғылымының САРДАРЫ

жарияланып тұрушы еді. Ол еңбектерінде, әсіресе, қазақ елінің ескі әдет-ғұрпы, салт-сана заңдары қазақтың атақты үш биі туралы тарихи деректер, қоғамға пайдалы өсиет-нақылдары жиі айтылатын. Сұлтан ағаның ерекше қасиетінің бірі — қатаң заң нормаларын қолдану, біреуге жамандық істеу сияқты теріс әрекеттерді жек көретіні айқын еді. Сабақтан жиі қалатын, дайындықсыз оқуға келетін, кейбір пәндерден үлгермей қалатын студенттермен жеке сөйлесіп, өз ақылын айтып, оларды адам болу жағына тартатын. Содан болар олардың барлығы түзеліп, қатарға қосылып, кейін айтулы тұлғаларға айналды.

Сұлтан ағамыз жасынан аса көрікті, оның жалт еткен жарқын бейнесі, әдемі шешендік сөздері кімді болса да тәнтгі ететін. Орынды сөз сөйлеу, жақсы киініп, дұрыс қарым-қатынас жасаудан да Сұлтан ағамыз көпке үлгі еді. Міне, бүгінде 90-ға келген Сұлтан ағамыз — тұғырынан таймаған ұлы ұстаз. Жас ұстаздарға көп өнеге беретін дара тұлға. 1952 жылы университетті бітірген ол әлі күнге дейін осы қара шаңырақта ұстаздық етіп келеді. 1955 жылы кандидаттық, 1975 жылы Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінде докторлық диссертация қорғады. 1975 жылы ҚР Ғылым академиясының мүше-корреспонденті, ал 1996 жылы осы академияның академигі болып сайланды. Сұлтан Сартаевтың жетекшілігімен 60-тан астам адам ғылым кандидаттығы, 15 адам ғылым докторы диссертациясын қорғады. Сұлтан Сартаев — Қазақстан Республикасының 1993, 1995 жылдары қабылданған Конституцияларының авторларының бірі. 1992 жылы қабылданған азаматтық және тіл туралы заңдардың негізін қалаушы-авторы. Сұлтан Сартаев өміріндегі ең маңызды оқиға — 1991 жылы 16 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының мемлекеттік егемендігі туралы декларациясын дайындауға

үлес қосуы болып табылады. «Мың өліп, мың тірілген» қазақтың тәуелсіз ел болып, дүние жүзіне танылуын армандаған Сұлтан ағамыз ел Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Мәңгілік ел идеясын қуанышпен қолдап, осыдан кейін бір жасарып қалғандай болды. Сұлтан Сартаевтың қаламынан шыққан 25 монография, 40-тан аса оқулықтар, 10-нан асатын өлеңдер жинағы ел жастарының рухани азығына айналды. Сұлтан Сартаев жасым ұлғайды, маған артық жұмыс керегі жоқ деп ешуақытта айтқан емес. Ол ел игілігі, Отанымыздың қажеттілігі үшін барлық тапсырмаға әр уақыт әзір.

Бүгінде ол — әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Ақсақалдар алқасының төрағасы, көптеген заң саласындағы ғылыми-теориялық журналдардың редколлегия мүшесі. Көршілес туысқан мемлекеттердің де құрметті азаматы, бірнеше орден-медалдардың иегері. Қазақстан заңгерлері Сұлтан Сартаевты Қазақстан заңгерлерінің атасы, патриархы, алтын көпірі санайды. Кезінде Республика Парламентінің депутаты болған уақытында Сұлтан Сартаев тәуелсіз еліміздің заңдарын қабылдауға зор үлес қосты. Маңызды заңдардың қабылдануына тікелей басшылық етті. Сұлтан Сартаевтың бір қиналып еске алатыны, аяулы жары Азаттың бір жыл бұрын дүниеден өткені еді. Ол кісіні еске алып, өткен өмірі туралы айтқанда еріксіз көзіне жас келеді. Бірақ академик, ел құрметтісі Сұлтан Сартаевтың жоспарында әлі де жазып қалдыратын ғылыми еңбектері көп. Лайым солай болсын. Сұлтан аға, Жамбыл бабамыздың жасына келіңіз. Абырой атағыңыз асқақтай берсін, Қазақстанның Еңбек ері атағын алғаныңызға куә болайық!

Шәкірттік ізгі тілекпен

Арықбай АҒЫБАЕВ,

з.ғ.д., профессор,

Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері,

Алматы облысының құрметті азаматы

18 қыркүйек күні әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры Ғалым Мұтанұлы оқытушы-профессорлар мен студенттер алдында есеп берді. 2 сағатты қамтыған баяндама 2016-2017 оқу жылында атқарылған жұмыстардың қорытынды есебі болатын.

Ректор баяндамасында ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік», «Нұрлы жол» жаңа экономикалық саясаты және университеттің стратегиялық даму жоспары бойынша атқарылған шараларға жан-жақты талдау жасады. Университетіміздің алға қойған басты максаттарының бірі — Елбасы Жолдауында айтылған 2020 жылы еліміздің екі жоғары оқу орны дүниежүзілік рейтингте ең таңдаулы оқу орны қатарына қосылуы тиіс деген тапсырмасын орындау. Сондықтан да Ғалым Мұтанов біздің миссиямыз бәсекеге қабілетті және сұранысқа қажетті маман кадрлердің әлеуетін қалыптастыру екендігін айтты. Білімді де білікті маман ұлттық және халықаралық еңбек нарығында өзін оңай көрсете біледі. Баяндаманы тыңдай отырып, өткен жылғы жоспарланған іс-шаралардың қалай орындалғанына, қандай жетістіктерге жеткенімізге қанықтық. Олардың бәріне жеке-жеке тоқталу, әрине, мүмкін емес.

Болашаққа ұмтылыс

Дегенмен солардың ішіндегі шоқтығы биік, бәрімізді қуантатын, мақтанарлық жетістіктер жайында айта кеткенді жөн көрдім. Біріншіден, университетіміз әлемдік жоғары оқу орындарының ішінен 236-орынға көтерілді. Мені таңғалдырғаны, жоғарыда айтылған QS рейтингіндегі жоғары оқу орындары бюджеті, мысалы Дрезден техникалық университетінің қаржысы 570 млн доллар, рейтингі — 210, Мадрид университетінің бюджеті 680 млн доллар, рейтингі — 239-орын екен. Ал біздің ҚазҰУ-дың жылдық бюджеті — 35 млн доллар, рейтингіміз — 236-орын. Міне, «парадокс». Егер үкімет жағынан бөлінген қаржы жоғарыда келтірілген Мадрид, Дрезден университеттері деңгейінде болса, біздің рейтингіміз топ-50-дің қатарынан болар еді деген ойда болдым.

2016-2017 жылғы оқу жылында университет студенттері 28 Дүниежүзілік қысқы Олимпиадаға қатысып, жүлделі орындарға ие болса, профессорлар мен ғалымдарымыздың еңбегі, атағы әлемге белгілі ғылыми журналдардың беттерінде жарық көрді. Университет ғалымдарының мақалаларына көптеген басқа елдердің ғалымдары сілтеме жасайтын деңгейге жеткенімізді қуанышпен қарсы алдық. 73-ке жуық ғылыми-білім беру орталықтары ашылды.

Жаңа заманның талабына сай, үш тұғырлы тілді дамыту, оның ішінде білімді халықаралық деңгейге жеткізуде де айтарлықтай жұмыстар істелгендігіне көзіміз жетті. Соңғы жылдағы оқу үдерісінде ағылшын тілінде дәріс беру кеңінен қолға алынып жатыр. 154 мамандық бойынша дәріс ағылшын тілінде оқытылып жатқандығын білеміз. Біздің кафедрамызда да арнаулы курстар мен кейбір жалпы курстар ағылшын тілінде жүргізілуде. Нәтижесінде ағылшын тілінде сабақ беретін мұғалімдердің және ағылшын тілінде дәрісті түсінетін, білімін жетілдірген студенттердің тобы қалыптасуда.

Университет ұстаздарының ғылымға деген құлшынысы да сезіле бастады. Оның басты факторы әрбір мұғалімнің, ғылыми қызметкерлердің еңбегі атқарған жұмысының сапасына қарай бағаланады, яғни индикативтік көрсеткішіне қарай қосымша жалақы төленеді.

Сондай-ақ оқыту технологиясында «Жалпылама ашық онлайн курс» арқылы көптеген мұғалімдер өз пәндері бойынша ашық онлайн курстар оқып, білім беріп жүр. Мысалы, биофизика және биомедицина кафедрасының ұстазы, профессор С.Т.Төлеуханов «Биофизика» пәнінен орыс және қазақ тілінде, мен «Адам физиологиясы» пәнінен қазақ тілінде онлайн

курс дайындап, эфирге шығарып жатырмыз. Осындай онлайн курстардың пайдасы өте зор. Студенттердің, оқытушылардың, мектеп мұғалімдерінің білімін жетілдіруге көп көмегін тигізеді деген ойдамын. Университет бойынша онлайн курсының саны әлі де болса аздау деген ой туындады.

Университетімізде әлеуметтік және тәлім тәрбие жұмыстары бойынша жаңа талаптар іске асырыла бастады деді ректор. Соның ішіндегі басты принциптерінің бірі — «Әлеуметтік әріптестік». Менің түсінігім бойынша, бұл мұғалім мен студент арасындағы әріптестік. Біз студентке, ол білім алушы субъект ретінде қарамауымыз керек, ол — сенің серігің, әріптесің, жеке тұлға, болашақ өзің сияқты маман. Сондықтан да студент пен ұстаз арасындағы байланыс білім алушы мен білім беруші ғана емес, бір-біріне үйретуші, сырласушы, сыйласушы ретінде қарау керек.

Баяндамада айтылған жетістіктер ректор Ғалым Мұтанұлы басқарып отырған университет ұжымының ерен еңбегінің жемісі екендігі анық. Ректор табыстармен қатар, болашақ жоспарлармен де бөлісті. Алда ауқымды іс күтіп тұрғанын сезіндік. Лайым, жұмыстарыңыз жемісті болғай!

Н. ТОРМАНОВ,

биофизика және

биомедицина кафедрасының профессоры

Жалғасы. Басы 1-бетте

ӘЛ-ФАРАБИ және РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

Бұл еңбектердің қайта оралып, жаңарып бастырылуы жас ұрпақтар үшін Фараби мұраларын танып-білуде үлкен септігін тигізері анық. Негізі әл-Фараби сынды ұлы ғұлама ғалымдардың еңбектерін 5-10 жылда қайта өңдеп, бастырып шығарып отыру өте дұрыс. Оқырман қауымға осылайша жеткізіліп отырылмаса, ол тіпті естен шығып кетуі де мүмкін. Сол сияқты, университет ректорының колдауымен Әл-Фарабидің 1145 жылдығы мен ҚазҰУ-дың 80 жылдығына орай ғұламаның біраз еңбектері қайта өңделіп, «Аманат» баспасынан өте сапалы деңгейде «Добродетельный город», «Бакыт туралы кітап», «Книга о музыке», «The book of mind», «Книга об аль-Фараби», «Книга о разуме» деп аталатын алты кітабы жарық көрді. Бұл кітаптар 1970-1975 жылдары белгілі фарабитанушы ғалымдар А.Қасымжанов пен М.Бурабаевтың шығарған кітаптарының мәтіндері негізінде құрастырылды.

Әл-Фараби қолжазбалары негізінен шет мемлекеттерде, нақтырақ айтар болсақ, Берлин, Братислава, Каир, Калькутта, Лейден, Лондон, Ыстамбұл, Ташкент, Тегеран сынды қалаларда сақтаулы. Ыстамбұлдың Айа София кітапханасында он алты шығармадан тұратын оннан аса қолжазбалары, ал Тегеран кітапханасында он төрт шығармадан тұратын жеті қолжазбасы сақтаулы. Ал № 425 (жана № 7518) Британ мұражайындағы қолжазба он бір трактаттан тұрады. Санкт-Петербург шығыстану институтында он трактаттан тұратын екі қолжазбасы және Өзбекстан Ғылым академиясы жанындағы Шығыстану институтында он алты шығармадан тұратын «Маджмун расаил әл-Хукама» («Даналар трактаттарының жинағы») да сақтаулы. Сондай-ақ, Түркиядағы Сүлеймания, Баиязит, Анкара университеті кітапханасында сақталып қалған. Ендігі тағы бір мақсат, сол қолжазбаларын шет мемлекеттерге барып, алып, оқып, аударып, соларды бастырып шығару жоспары да бар. Іс-сапармен барған жылдары біздер Түркия кітапханаларынан 63-ке жуық араб, түрік тілінде жазылған қолжазбаларының көшірмелерін алып келдік.

Әл-Фарабидің атын әлемге жайған шығармаларының бірі — «Музыканың үлкен кітабы» деген еңбегі. Ол сол кезде өзінің замандастарының өтініші бойынша жазған, бұл 1500 беттен аса тұратын кітап. Мұнда музыканың теориясы, практикалық жүйесі

бар. Сонымен қатар әл-Фараби музыканы математикалық ғылымдарға жатқызады. Ол музыканың емдік қасиетін айтады. Әл-Фараби музыкалық дыбыстарды математикалық цифрлар арқылы қағазға түсірген бірінші адамдардың бірі. Сондықтан нотаны да алғаш жазған әл-Фараби болса керек. Ол тек қана музыканың теориясын, тарихын ғана жазып қойған жоқ, сонымен қатар музыкалық аспаптардың да тарихын жазды. Оларды қалай ойнай білу, қалай пайдалану керек екендігін жазды. Осы кітап арқылы ол әлемге танылды. Осы танымал кітаптың қолжазбасының көшірмесін Ыстамбұл университеті Сүлеймания кітапханасынан алып қайттық. Енді осы қолжазбаның факсимилесін шығаруға дайындық жұмыстарын жүргізіп жатырмыз.

Өткен ғұламалардың шығармашылығына зейін салып қарасақ, олар өз заманының перзенті ретінде өздері өмір сүрген дәуірдің айқындаушы бейнесі болып табылады. Қазақ даласы Отырарда дүниеге келіп, түркілік дүниетанымның мүмкіндігін әлемге паш еткен Әбу Насыр әл-Фараби адамзаттың кемелдікке деген үздіксіз ұмтылысын бейнелейді. Батыс пен Шығыстың өркениетаралық сұхбаттастық идеалына жақындай түсуіне жағдай жасайды.

Екінші ұстаз, ұлы жерлесіміз әл-Фараби еңбектері күні бүгінге дейін маңызын жоғалтқан жоқ, мұраларының насихатталуы, зерттелуі және оның мемлекет басқару жөніндегі тұжырымдары, әлеуметтік-этикалық, саяси, философиялық, діни көзқарастары қазіргі жаһандану аясындағы қоғамымыз үшін өте маңызды.

Қазіргі таңдағы орталық іс-әрекетінің маңызды бағыттары жаһандану кезеңіндегі халықтар мен мәдениеттердің өзара бірлігі мен тұтастығына негізделген әл-Фараби идеяларының жүйесін толықтай зерттеу арқылы сол кезеңдегі қазақ даласындағы өркениетті насихаттау мен болашақ жас ұрпақтың жадында мәңгі сақтау болып табылады. Рухани жаңғыру ұлт үшін маңызды. Ұлттың өткен өмірі мен философиясына мән беру — санаға сілкініс салып қана қоймай, болашағына да байыпты бағыт ұсынады. Бағыты мықты елдің ғана, болашағы баянды болады. Білім мен ғылымда озық ел ғана көшбасшылардың қатарынан табылады.

Жақыпбек АЛТАЕВ,
«Әл-Фараби» орталығының директоры,
философия ғылымдарының докторы,
профессор

Недавно в выставочном зале Национальной библиотеки Республики Казахстан г. Алматы состоялся известный писателя-путешественника Исмаилжана Иминова «Арал: в поисках потерянного моря».

ПРЕЗЕНТАЦИЯ КНИГИ

Книга повествует о судьбах коренных аралцев, и их любви к родной земле, об исторических и культурных памятниках, останках заброшенных кораблей на дне высохшего моря и таинственном острове Барсакельмес. Книга написана на основе личных, живых впечатлений автора и содержит интересные и познавательные факты об истории, географии и культуре Аральского региона. Книга является результатом научно-познавательной экспедиции Qazaq Geography «Улытау-Арал» в Приаралье и к берегам Малого Аральского моря, осуществленной летом 2016 года.

Хотелось бы отметить, что Президент нашей страны Н.Н. Назарбаев в своей программной статье о духовном возрождении подчеркнул, что именно расточительность нации привела к исчезновению Аральского моря, превращению тысяч гектаров природных земель в зоны экологического бедствия. Это яркий пример крайне непрагматичного отношения, в данном случае к окружающей среде. Потому Нурсултан Назарбаев отмечает - умение жить рационально, с акцентом на достижение реальных целей — это и есть прагматизм в поведении. И это единственно успешная модель в современном мире. При этом важно сохранить национальную идентичность.

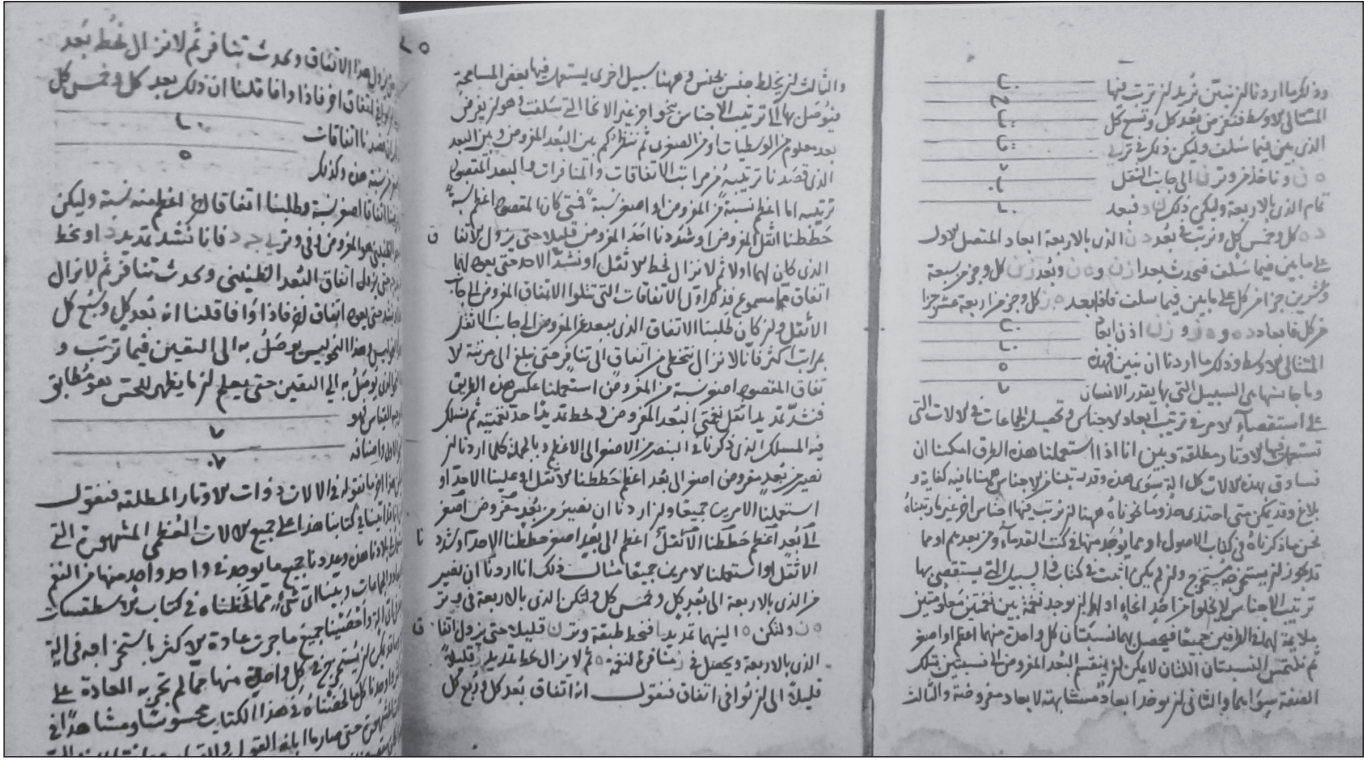
Автор книги Исмаилжан Иминов родился 12 июня 1959 года в посёлке Каргалы Жамбылского района Алматинской области. Является автором книг «Моя Кашгария» (2014 г.), «Родники моего детства» (2014 г.), «По караванному пути великого Чокана» (2015 г.), «Путешествие по Алтышару» (2016 г.). Его книги переведены на казахский, уйгурский и английский языки. В 2014 году был научным руководителем экспедиции Казахстанского национального географического общества Qazaq Geography в Кашгарии (СНАР КНР) «По караванному пути Ч. Валиханова». Активно печатается в СМИ Казахстана и России.

Во время презентации организаторы рассказали, что научно-исследовательская экспедиция «Улытау-Арал» проводилась с целью разработки нового туристского маршрута и проведения гидробиологических исследований Малого Арала. Путь экспедиции пролегал по маршруту: Астана — Жезказган — Байконур — Косколь — Саксаульский грейдер — Аральск — Каратерен — городище Арал-Асар и мавзолей Кердери — заповедник Барсакельмес — Каскакулан — городище Янгикент — Казалинск — космодром Байконур — Коркыт-Ата — Жусалы — долина реки Калмаккырган — Жезказган — Астана. Данная презентация была очень познавательной и интересной для студентов факультета журналистики КазНУ. Например, от участников экспедиции студенты узнали, что «коллекторно-дренажные воды, поступающие с полей в русло Сырдарьи и Амударьи стали причиной отложения из пестицидов и различных других сельскохозяйственных ядохимикатов. А пыльные бури разносят соль, пыль и ядохимикаты на расстояние до 500 км. И уничтожают или замедляют развитие естественной растительности и сельскохозяйственных культур. Местное население страдает от большой распространённости респираторных заболеваний, анемии, рака гортани и пищевода.

Выступающие также отметили, что в рамках проекта «Регулирование русла реки Сырдарьи и Северного Аральского моря» (РРССАМ) в 2003-2005 годах Казахстан построил от полуострова Кокарал до устья Сырдарьи Кокаральскую дамбу с гидротехническим затвором, отгородившую Малый Арал от остальной части (Большого Арала). Благодаря этому сток Сырдарьи скапливается в Малом Арале, уровень воды здесь вырос до 42 м абс., солёность уменьшилась, что позволяет разводить здесь некоторые промысловые сорта рыб. На протоке Сырдарьи — Караозеке построено новое гидротехническое сооружение пропускной способностью более 300 кубометров воды в секунду (Акласский гидроузел), благодаря чему появилась возможность обводнить озерные системы.

Решение проблемы Арала должно осуществляться взвешенно, согласованно, с учетом интересов и водной безопасности всех стран региона, исходя из принципов добрососедства и взаимовыгоды трансграничного сотрудничества.

Н.П. САПАРХОДЖАЕВА,
старший преподаватель кафедры печати и
электронных СМИ

Суретте: Әбу Насыр әл-Фарабидің «Музыканың үлкен кітабы» атты еңбегінің қолжазбасы. Құнды жәдігердің көшірмесі ҚазҰУ-дың "Әл-Фараби" орталығында сақтаулы тұр

ТАПТЫРМАС ТӘЖІРИБЕ АЛАҢЫ

халықтарының ұлттық әдебиеттері» фестивалі болды. 5 күн бойы көрме залында Ресей халықтарының 25 тілінде өткен мерекелік шаралар көптің көңілінен шықты. Өз дәстүрлерін, ән-билерін көрсеткен ұлт өкілдері келген қонақтарға ұлттық тағамдарын ұсынып, мәдениеттерін таныстырды.

Көрме залында әр мемлекеттен келген

баспалар өз стендтарын құрып, кітаптарын жарнамалаумен айналысты. Соның ішінде көпшілікті қызықтырған Белоруссия мемлекетінің стенді болды. Аталмыш жерде әр адам 500 жылдық тарихы бар баспа станогын пайдалану арқылы өзін баспагер сезінуге мүмкіндік алды.

Баспагер ретінде сезініп қана қоймай,

оны жүзеге асыру мүмкін екендігін көрсеткен Ridero павильоны деуге болады. Бұл павильонда заманауи Ridero платформасы туралы сөз қозғалды. Аталмыш платформада кез келген адам өз баспасын ашып, авторлармен келісімшарт жасап, электронды түрде кітаптарды сатылымға қоя алады. Бұл платформа-кітап шығарудың жана дәуіріне жасалған алғашқы қадамдардың бірі. Яғни, болашақта айрықша сұранысқа ие болатын қызмет түрі деп айтуға болады.

Осылайша, Мәскеу халықаралық кітап көрме-жәрменкесі көптеген іс-шаралармен, жиындармен, кітап тұсаукесерлерімен жадымызда қалды. Ұйымдастырылған мерекелік шаралардан бөлек, төмен бағада сатылған кітаптар келген қонақтарды қуантқаны рас.

«Баспа ісі» мамандығы бойынша білім алып жатқан студенттер болғандықтан, бұл көрме біз үшін де ерекше тәжірибе алаңына айналды. Кітап ісі саласына еніп жатқан жаңалықтардан хабардар болу, әр елден келген кітап саласының мамандарымен жүздесу біздің таным көкжиегімізді кеңейтіп, мамандығымыз туралы танымымызды арттыра түскені анық.

Ұлжан ИБРАИМ,
*журналистика факультетінің
4-курс студенті*

Түбі бір түркі халықтарымен еліміздің түрлі саладағы ықпалдастығы тәуелсіздіктің ең алғашқы жылдарынан-ақ жанданып келеді. Бүгінгі жаһандану үдерісінде бұл ықпалдастықтың қажеттігі мен маңызы бұрынғыдан да артып отыр. Әсіресе, рухани-мәдени саладағы мәселелердің дұрыс және игілікті шешімі ел дамуы мен тұрақтылығын қамтамасыз ететін негізгі көрсеткіштердің бірі саналады. Еліміздің бауырлас халықтармен жақындастық мәселесі халықаралық және аймақтық деңгейде реттелген. Оның дәлелін түркі мемлекеттері мен біздің елдегі ортақ салалық мәселелерді қарайтын түрлі ұйымдар мен институттардың жұмысынан көруімізге болады. Дәл осы қалыптасқан тұрақты жағдай – еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына әсер етіп отырған фактордың бірі.

Түркі мемлекеттерімен ықпалдастықтың жарқын үлгісі айқын көрінетін сала – білім беру және ғылыми-зерттеу саласы. Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласында айтқандай: «Құндылықтар жүйесінде білімді бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді». Егемендіктің ең алғашқы жылдарынан бастап-ақ мемлекетаралық келісім негізінде ашылған түрлі университеттер, мектептер, лицейлер, ғылыми-зерттеу институттары және т.б. мекемелер қаншама білікті кадрлар дайындады, ғылыми жетістіктерге жетті, жаңалықтар ашты, өнертабыстарын өндіріске енгізді, тарихымыз бен мәдениетіміздің біз білмейтін құпияларын ашты, салалық интеграцияға үлес қосты, инвестициялар тартуға жағдай жасады, біріге отырып халықаралық деңгейдегі іс-шаралар өткізді, тәжірибе алмасу үшін барыс-келісті арттырды. Бұл көрсеткіштер әлі де еселене түсуде. Сондықтан түркі мемлекеттерімен білім және ғылым саласындағы ынтымақтастық пен бірлесе әрекет ету әлі де ел дамуына берері мол деуге болады. Мұның мысалы ретінде біздің Ыстамбұл қаласына іс-сапарымызды айтуға болады.

2017 жылдың наурыз айында Ыстамбұл Айдын университеті тарапынан аталған

40 мыңға жуық студенті бар іргелі оқу ордасы базасында ұйымдастырылатын түркі халықтарының халықаралық симпозиумы өтетіндігі туралы шақырту жіберілген болатын. Ғылыми жетекшім, қазақ тіл білімі кафедрасының профессоры Смағұлова Гүлдархан Нұрғазықызымен бірге шілде айының 24-26-күндері Ыстамбұл қаласында айтулы іс-шараның куәсі болдық. Халықаралық деңгейдегі симпозиумға әлемнің 25-ке жуық мемлекетінен (АҚШ, Жапония, Оңтүсік Корея, Үндістан, Ресей және т.б.) 150-ден аса құрметті қонақтар мен танымал ғалымдар қатысты. Симпозиум «Отбасы және отбасы құндылықтары» тақырыбында өтті. Симпозиумның ашылу салтанатында сөз алған университет ректоры, профессор Ядигар Измирли әлемдік прогрестегі түркі дүниесіне ортақ құндылықтар жүйесінің маңызы жайлы сөз қозғап, симпозиумның мақсаты мен міндеті осы жүйені терең қарастыру екендігін баса айтты. Салтанатты ашылуға түрік халқының ұлттық мәдениеті таныстырылымының

тартымды болғаны сондай, шет елдік ғалымдар өз танданысын жасыра алмады.

Бағдарламаға сәйкес күніне бірнеше отырыстар өткізіліп, отырыста түркі халықтарының әлемдік жаһандану үдерісіндегі руханияты, мәдениеті, тарихы және құндылықтар жүйесі, оның болашақтағы дамуы жайлы түрлі ғылыми ізденістер талқыланды. Ғылыми-зерттеу ізденістерінің теориялық мән-мазмұнымен қатар олардың қолданбалық көкжиегі мен іске асырылуы тілге тиек етілді. Түркі халықтарының тіліндегі, әдебиетіндегі, тарихындағы, мәдениетіндегі байланыстар жүйесі жаңаша қырынан қаралды. Отырыста Ғылыми комитеттің құрамына енген ғылыми жетекшім, профессор Г.Нұрғазықызы лингвистикалық талдау негізіндегі жұмысын ұсынса, мен «Қожа Ахмет Ясауи іліміндегі құндылықтар жүйесі» тақырыбында баяндама жасадым. Сопылық ілімнің жарқын өкілі Ясауи бабамыздың түрік халқына жат емесі анық. Тіпті зерттеу еңбектерде Түркияда сопылық ілімнің нақышбандия, бекташи тарикаттарының

өкілдері болғандығы кездеседі. Сол себепті Ясауи іліміндегі құндылықтар жүйесін түркі халықтарының рухани ынтымақтастығына әсер етер ортақ мұра ретінде қарастырдық. Сонымен қатар, бұл бағытта нақты ұсыныстар да болды. Халықаралық симпозиумда перспективасы ауқымды, қызықты ғылыми-зерттеу жұмыстары көп болды. Іс-шара Ыстамбұл қаласындағы көрікті жерлердің, тарихи-мәдени орындардың, туристік мекендердің таныстырылымымен қызық бола түсті. Айталық, Қара теңізде Босфор бұғазына саяхат, әлемдік тарих сахнасындағы Айя-София, Сулеймание мешіттері мен Ыстамбұл панарамалық мұражайына және т.б. қызықты орындарға саяхат ұйымдастырылды. Гуманитарлық сала мамандары жиналған ірі басқосуға шет елден келген ғалымдар өте жоғары баға беріп, түркі халықтарын түгендеп жүрген университет ғалымдары мен қала әкімшілігіне деген зор алғысын білдірді. Атсалысқан ғалымдар мен жас зерттеушілер арнайы сертификаттармен марапатталып, олардың ғылыми-зерттеу еңбектері арнайы кітап болып басылатын болды. Халықаралық симпозиумның алдағы уақытта та дәстүрлі түрде өткізіліп тұратындығы айтылды.

Халықаралық деңгейде өткізілген түркі халықтарының симпозиумы ғылыми және танымдық деңгейде берері мол басқосу болды. Әлемдік даму үдерісінде туысқан халықтармен ғылыми, мәдени байланыстың болуы шарт. Елбасының өзі рухани жаңғыру мәселесін көтеріп жатқанда, Қазақстанның да осындай игілікті шараларды өткізуге деген ынтымақ ғалымдар мен зиялы қауымның шынайы ықыласы мен қуанышын тудырар еді.

Бекет ӨТЕГЕН,
*филология және әлем тілдері
факультетінің 2-курс студенті*

Механика-математика факультетінде жаңа оқу жылымен бірге кәсіби бағдарлау жұмыстары да басталып кетті. 7 қыркүйек күні Астана мен Алматы қалаларында Ирандық IV геометрия олимпиадасы өткізілді.

Сайысқа қатысушыларды деканымыз, физика-математика ғылымдарының докторы, профессор Бектемесов Мақтағали Әбдімәжитұлы зор ықыласпен қарсы алып, олимпиада тарихына қысқаша тоқталып өтті.

Геометрия бойынша алғашқы ирандық Олимпиада 2014 жылы өткізілген еді. Олимпиада тапсырмалары қатысушы елдерге бір апта бұрын жіберіледі және ол елдердің оқушылары Олимпиадаға алыстан қатыса алады. Бірінші жылы олимпиадаға небары оншақты ел қатысқан болса, халықаралық дода үшінші рет өткізілгенде қатысушы елдердің саны отызға дейін артқан.

Мына <http://igo-official.ir/?lang=en> ресми сайтта бұған дейінгі өткізілген алғашқы үш Олимпиаданың да есептерінің шарттары мен шешімдері ағылшын тілінде жинақталған. Ол сайттан Олимпиаданың Ережелерімен де танысуға болады.

Сөйкес қазақстандық сайттың келесі <http://matol.kz/nodes/166> арнайы бетінде соңғы жылдардағы Олимпиада есептері шарттарының қазақ және орыс тіліндегі нұсқаларына қол жеткізе аласыз.

Сайысқа қатысқан оқушылар жас

ИРАНДЫҚ IV ГЕОМЕТРИЯ ОЛИМПИАДАСЫ ӨТТІ

шамаларына қарай 3 топқа (лигаға) бөлінді. I лигаға 7-8 сыныптардың 162 оқушысы, II лигаға 9-10 сынып деңгейіндегі 101 оқушы, ал III лигаға 11-12 сыныптарда білім алып жатқан 40 оқушы біріктірілді. Сайысқа қатысқандар негізінен физика-математикалық бағыттағы Республикалық арнайы физика-математикалық мектеп-интернатының (Алматы), Назарбаев зияткерлік мектептерінің (Алматы, Ақтөбе), Алматы қаласындағы №165, №178, №175 «Алтын ғасыр», Ш.Смағұлов атындағы, №178, №39 орта мектептерінің, Тараз және Талғар қалаларының мектеп-лицейлері қатысты. Әр лигадағы оң нәтиже

көрсетіп, жүлдегерлер атануға үміткерлердің саны, сәйкесінше, I – 83, II – 72 және III – 5. Жарыстың бастапқы нәтижелерін мына сілтеме бойынша сайттан көре аласыздар: <http://matol.kz/news/111>.

Тағы бір айта кететін дүние, табысты өткен іс-шараның маңыздылығын іле шала Астанада 10 қыркүйекте ЭКСПО-2017 халықаралық көрмесінің жабылуына орайластырылып басталып, екі күнге жалғасқан Ислам ынтымақтастығы ұйымының (ИЫҰ) ғылым және технологияларға арналған тұңғыш саммиті дәлелдеді. Оған ислам елдерінің басшылары, ғалымдар мен саясаткерлер қатысты. Саммитке

төрағалық еткен ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев ислам өркениетінің өз кезеңінде әлемнің ең дамыған орталығы болғанын еске салып, «ол бүкіл адамзаттың өркендеуіне зор үлес қосты. Қазіргі цифрлық экономиканың сандар, алгебра, алгоритм сияқты үш тұғыры бар екенін білеміз, ал алгоритм термині біздің өңірде, Әмударияның бойында туған, 12 ғасыр бұрын өмір сүрген ғалым Мұхаммед ибн Мұса әл Хорезми есімінің латын тіліндегі транскрипциясы болып табылады. Егер де Батыс әлі күнге дейін Рим сандарын қолданып келген болса, алгоритм түсінігін білмес те еді» деп атап көрсетті. Елбасы сонымен қатар, ислам әлеміне де рухани серпіліс жасайтын мезгілдің келгендігін ерекше еске салып өтті. Қазақстан Президенті бүгінгі күннің ең өзекті мәселесі болып табылатын ғылымды дамыту, ғалымдарды ынталандыру, жасыл экономика, рухани серпіліс, аграрлық саланы дамыту, ОІС15 форумын құру сияқты басқа да бастамаларды ұсынды.

Елбасы алдымызға қойып отырған осы міндеттерді жүзеге асырушылар қатарынан біз сөз еткен Ирандық IV Геометрия олимпиадасына қатысқан оқушы жастар да табылатынына сеніміміз мол.

Болат ӘБЕНОВ,
ақпараттық жүйелер кафедрасының аға куратор-эдвайзері

ӘСЕРЛІ КЕШ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да «Сұңқар» студенттер мен магистранттар кәсіподағының ұйымдастыруымен механика-математика факультетінің деканы, профессор Бектемісов Мақтағали Әбдімәжитұлының қолдауымен «Ұлттық рух – рухани жаңғырудың негізі» атты белгілі қоғам қайраткері, ғалым, тіл жанашыры Асылы Османмен кездесу өтті.

Тіл қай елде болса да қастерлі, құдіретті. Ол достықтың кілті, ынтымақтастықтың бастауы, ырыс-берекенің алды, ұлттың әрі жаны, әрі ары. Тіл жай сөз емес, өмірдің талай сынынан өткен, өскелең талаптарға сәйкес өрістей түскен толыққанды ақиқат десек, жаңыла қоймаспыз.

Жас ұрпақты патриоттыққа тәрбиелеуде мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру, тілге құрмет – елге құрмет екенін сезіндіру мақсатында ұйымдастырылған кездесу кешінде Асылы Османның өмірі мен шығармашылығы жайлы, филолог-ғалымның сіңірген еңбегі мен жетістіктері баяндалған сырласу кеші студенттерге керемет әсер қалдырды. Кездесу барысында Асылы Әлиқызының қазақ тілінде қорғаған диссертациясы, 300-ге жуық ғылыми мақалаларының жарық көргені, «Қазақ тілінің түсіндірме сөздігінің» 10 томдығын құрастыруға белсене қатысқаны, қазақ халқы, қазақ тілі жайында айтылған өткір де терең ойлы қанатты сөздері ҚазҰУ студенттеріне рух берді. Сонымен қатар, қазіргі таңда еліміз үшін ең маңызды мәселелердің бірі латын әліпбиіне көшу жөнінде сөз қозғалды. Әр факультеттің студенттері соған байланысты Асылы Әлиқызына көкейлерінде жүрген сұрақтарын қойып, өз ойларын ортаға салды.

Асылы Осман мемлекеттік тілдің тағдыры туралы өз ой-толғамымен бөлісті. Мәдениет

қайраткерін ана тіліміздің шын мәніндегі айғайшысы деп айтсақ мүлде қателеспеспіз. Иә, өзге ұлт өкілі болса да жаны қазақ, тілі қазақ, жүрегі қазақ деп соғатын Асылы Әлиқызын ұйып тындамаған жас болмады. Ө.Жолдасбеков атындағы үлкен залда өткен кездесуге 300-ге жуық студенттер, көшбасшылар, өзге де университеттен басты кейіпкерімізбен кездесуге қонақтар да келді.

Кездесу соңында студенттер Асылы Әлиқызына деген арнауын оқып, қолтаңбасын алып, суретке түсті. Кеш жоғары деңгейде өтті.

Назира НАСЫРҚЫЗЫ,
«Сұңқар» студенттер мен магистранттар кәсіподағының пиар-менеджері

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да «Латын әліпбиіне көшудің психологиялық астарлары» тақырыбында дөңгелек үстел өтті.

КЕЛЕЛІ ЖИЫН

Т.Тәжібаев атындағы этнопедагогика және этнопсихология ғылыми-зерттеу орталығының ұйымдастыруымен өткен тағылымды шараға қоғам белсенділері, жоғары оқу орындарының оқытушы-профессорлары атсалысты.

Жиын барысында олар латын қарпіне көшу жайын талқылап, тақырып турасында кенінен әңгіме өрбітті. Педагогика, психология ғылымдарының докторы Құбығұл Жарықбаев қаріптік жүйені компьютерге енгізу, арнайы тіл мамандарын даярлау сынды өзекті мәселелерді көтеріп, психологиялық негізін алға тартты. Шараға қатысқан қоғам белсенділері

болса, жалпы халықты латын әліпбиіне психологиялық түрде дайындау қажеттігін тілге тиек етті. Олар ендігі күні болашақ ұрпақты қаріптік өзгеріске бейімдеудің қиындықтарына тоқталды. Доцент, филология ғылымдарының кандидаты Аманқос Мектептегі өз сөзінде алфавит ауыстыру биологиялық тілді ауыстырумен тең екендігін атап өтті. Ғалымдар латын әліпбиіне көшудің тиімділіктері мен қиындықтарын кенінен талқылап, өз ұсыныстарын ортаға салды.

ӨЗ ТІЛШІМІЗДЕН

КУРАТОРЛЫҚ САҒАТ

Қадірін білгендерге бұл бір ғажап кезең. Ең таза көңілдердің танысып-табысатын, көретін-білетін уақыты. Студенттік өмірдің шыр-быжымен етене араласа қоймаған балаң үміттер Алматыға арман арқалап келеді. Әдетте, олардың жанында ата-анасы бас-көз боп жүреді, баласын жатақханаға не пәтерге орналастырып барып бір-ақ кетеді.

Осы жолы біз, бәріміз – жатақханада тұратыны бар, өз үйінде тұратын, әлбетте туыс-жекжаттарының үйінде тұрып жатқан студенттер бар 28 қыркүйекте кураторлық сағат аясында мың бояулы Алматының көрікті жерлерін араладық. Жастарға барлығы қызықты, Балуан Шолақ атындағы спорт кешені, Әуезов театры, Цирк, Лермонтов театры. Алдыңғы уақытта осы кешендерге студенттер көптеген іс-шараларды тамашалап келетін болады.

Экскурсия жағымды сәттерімен, қызықты көріністерімен есте қалды. Мұның барлығы қазір де, алдағы уақытта да жастарға үлгерімі жақсы, ынталы да талапты студенттер атануларына ынта-жігер қосары сөзсіз.

Е.ЕСБОСЫНОВ, *шығыстану факультетінің адвайзері*

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректораты

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор.: **Әйгерім ӘЛІМБЕКОВА**
Тілшілер: **Жазерке ҚАРАТАЕВА, Ақмарал АЛИЕВА**
Дизайнер – **Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ**
Фототілші – **Марат ЖҮНІСБЕКОВ**
Корректорлар: **Гүлмира БЕКБЕРДИЕВА, Қарлыға ИБРАГИМОВА**

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, II-қабат, №1104 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 11-94, тікелей: 377-31-48.

Электронды мекенжай: **kazuniver2016gazeta@gmail.com**

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. "Дәуір" ЖШС РПБК-де басылды. Алматы қаласы, Қалдаяқов көшесі,17

Тел.: 8(727) 273-12-04

Бағасы келісім бойынша. Таралымы 1000 дана Тапсырыс: №3025

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Қазақ университетіне» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.